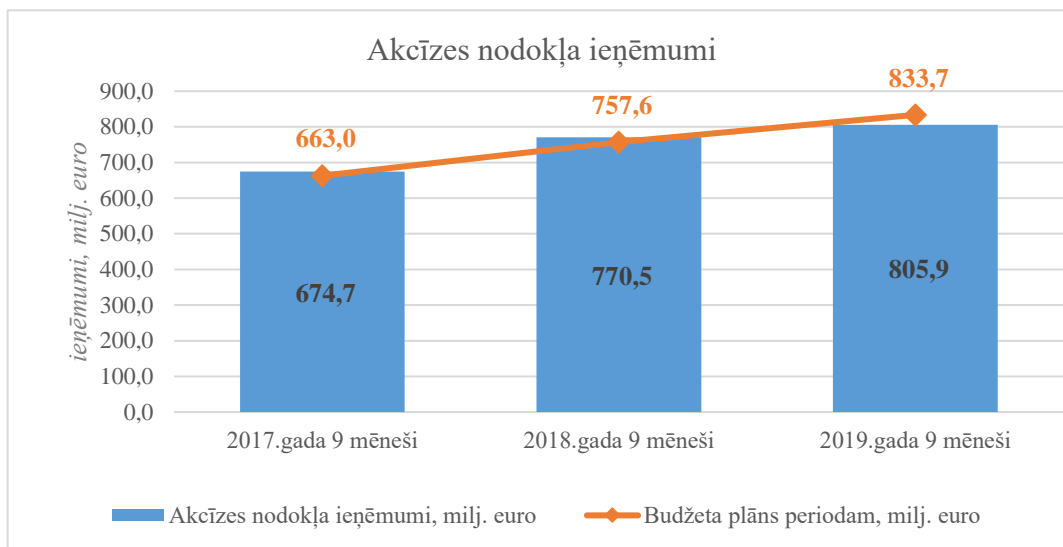

Akcīzes preču aprīte 2019. gada 9 mēnešos

➤ *Akcīzes nodokļa ieņēmumi*

Akcīzes nodokļa ieņēmumi ir būtisks valsts kopbudžeta ieņēmumu avots, jo sastāda 11% no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2019. gada 9 mēnešos ir 806 milj. EUR, kas ir par 35 milj. EUR jeb 4,6 % vairāk kā 2018. gada attiecīgajā periodā (skat. 1.attēlu). 2019. gada 9 mēnešos ieņēmumu plāns izpildīts par 96,7 %.

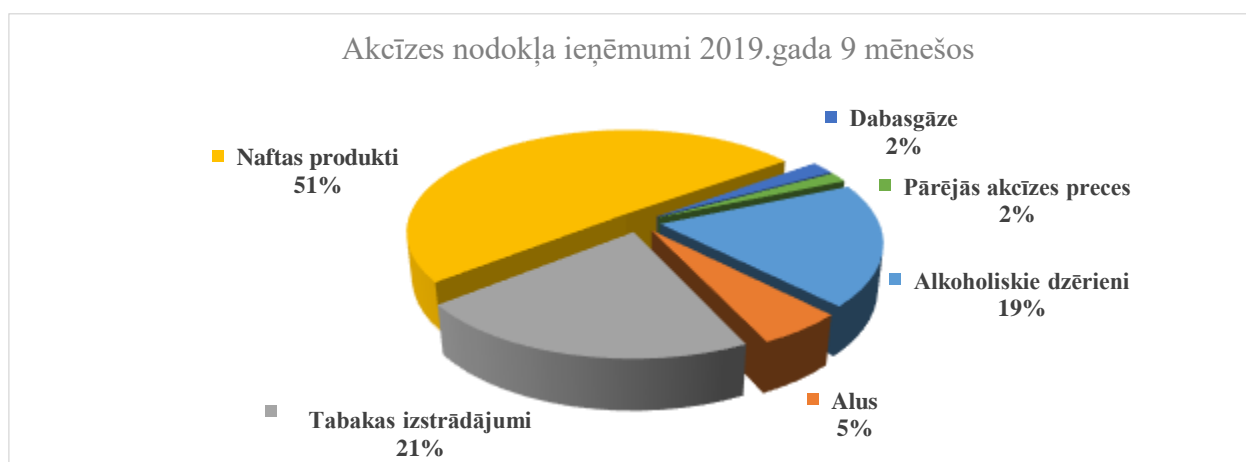
1.attēls

2019.gada 9 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa likmju izmaiņas. 2019. gada 1. janvārī akcīzes nodokļa likmes tika palielinātas tabakas izstrādājumiem (neskaitot cigaretes), 2019. gada 1. martā – alkoholiskajiem dzērieniem un 2019.gada 1.jūlijā – cigaretēm. Savukārt, 2019.gada 1.augustā, saistībā ar nodokļu politikas izmaiņām akcīzes jomā Igaunijā, atkārtoti mainījās akcīzes nodokļa likme alkoholiskajiem dzērieniem – par 15% tika samazināts akcīzes nodokļa likmes apmērs pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem.

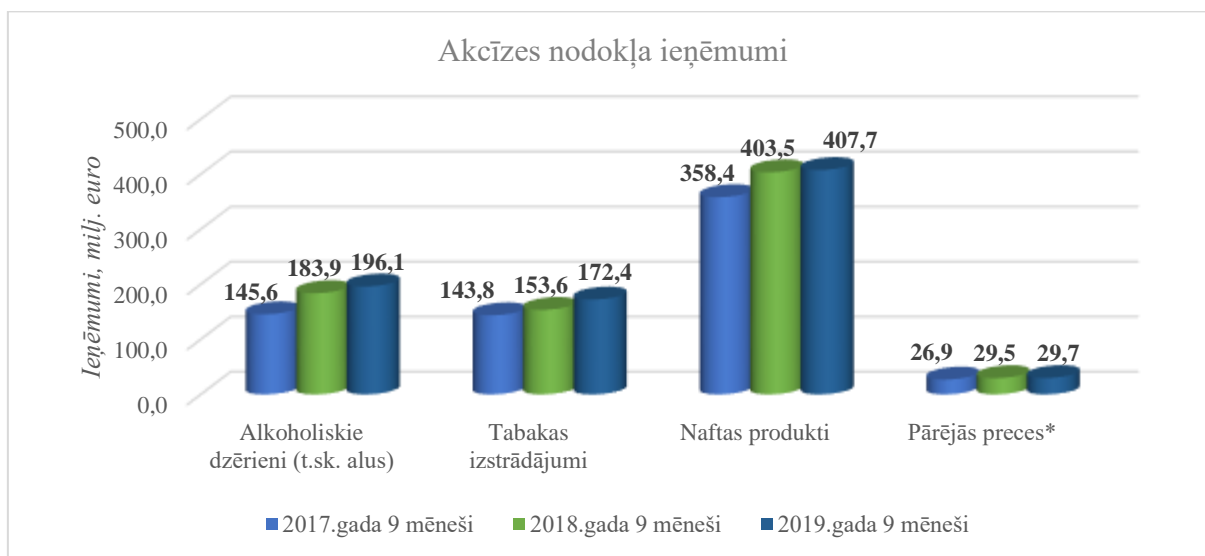
Ieņēmumus būtiski ietekmē legālais akcīzes preču patēriņš, kas, savukārt, ir cieši saistīts ar valsts ekonomisko attīstību, patērētāju pirktspēju, kā arī akcīzes nodokļa likmju politiku kaimiņvalstīs. Pēdējos gados būtiskas nodokļa likmju diferences rezultātā pieaug Igaunijas un Skandināvijas valstu pircēju skaits Latvijā. Tā rezultātā pieaug alkoholisko dzērienu un arī citu akcīzes preču realizācija Latvijas-Igaunijas pierobežā, tā veicinot akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugumu Latvijā. Patēriņa tendences katrai no akcīzes preču grupām vērtētas tālāk tekstā.

2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir akcīzes nodoklim par naftas produktiem – 2019. gada 9 mēnešos tas veido 50,6 % no visiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem, tālāk seko ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem – 21,4% un alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) – 24,3% (skat. 2.attēlu).

3.attēls

*Pārējās preces – kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās cigaretēs izmantojamie šķidrums, dabasgāze

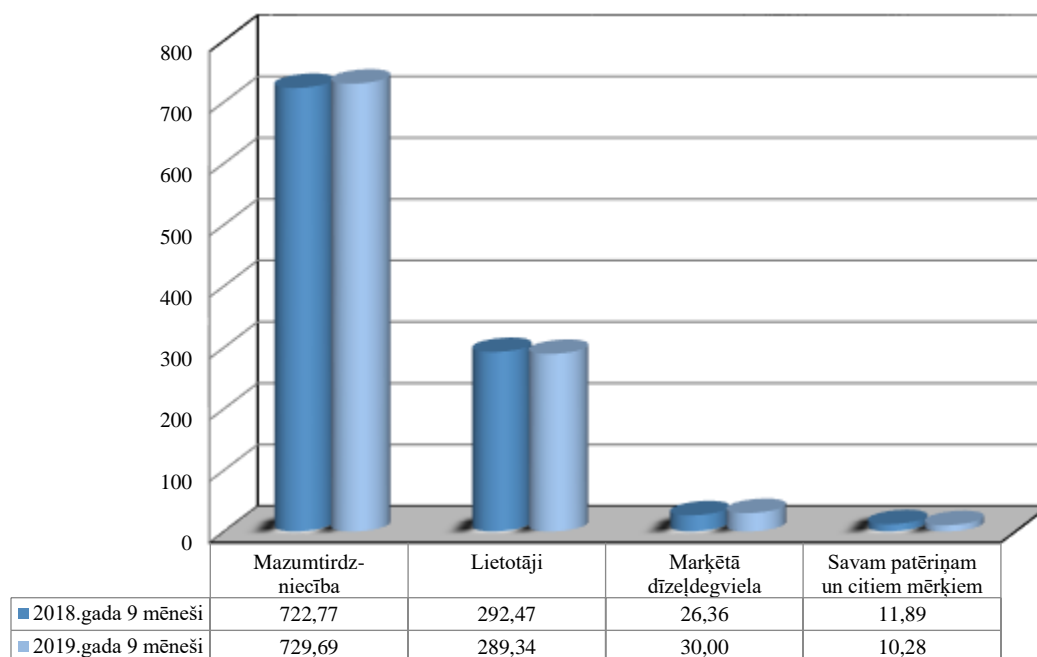
2019. gada 9 mēnešos, salīdzinot ar 2018. gada attiecīgo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi ir pieauguši – par alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) +12 milj. EUR, par tabakas izstrādājumiem +19 milj. EUR un par naftas produktiem +4 milj. EUR. Ieņēmumi par pārējām precēm kopškatā ir minimāli pieauguši +0,2 milj. EUR. (skat. 3.attēlu).

Naftas produkti

Kopējais Latvijā patēriņam nodoto naftas produktu (degvielas) apjoms 2019.gada 9 mēnešos ir 1 056,46 tūkst. tonnas, kas ir 2018.gada attiecīgā perioda līmenī, izmaiņas nesasniedz 1%.

4.attēls

Naftas produktu realizācija, tūkst. tonnas

Kopumā mazumtirdzniecībā (degvielas uzpildes stacijās) realizētas 729,69 tūkst. tonnas degvielas, kas ir par 1% vairāk kā 2018. gada attiecīgajā periodā. Pieaugumu galvenokārt veido dīzeļdegviela (+3%). Vienlaikus ir ievērojami samazinājies mazumtirdzniecībā realizētās autogāzes (-12%) un benzīna (-4%) apjoms. Mazumtirdzniecībā šogad vislielāko degvielas apjomu ir realizējusi SIA “Neste Latvija”.

Lietotājiem vairumtirdzniecībā realizētās degvielas apjoms, salīdzinot ar iepriekšējā gada deviņu mēnešu rādītājiem, samazinājies par 1%.

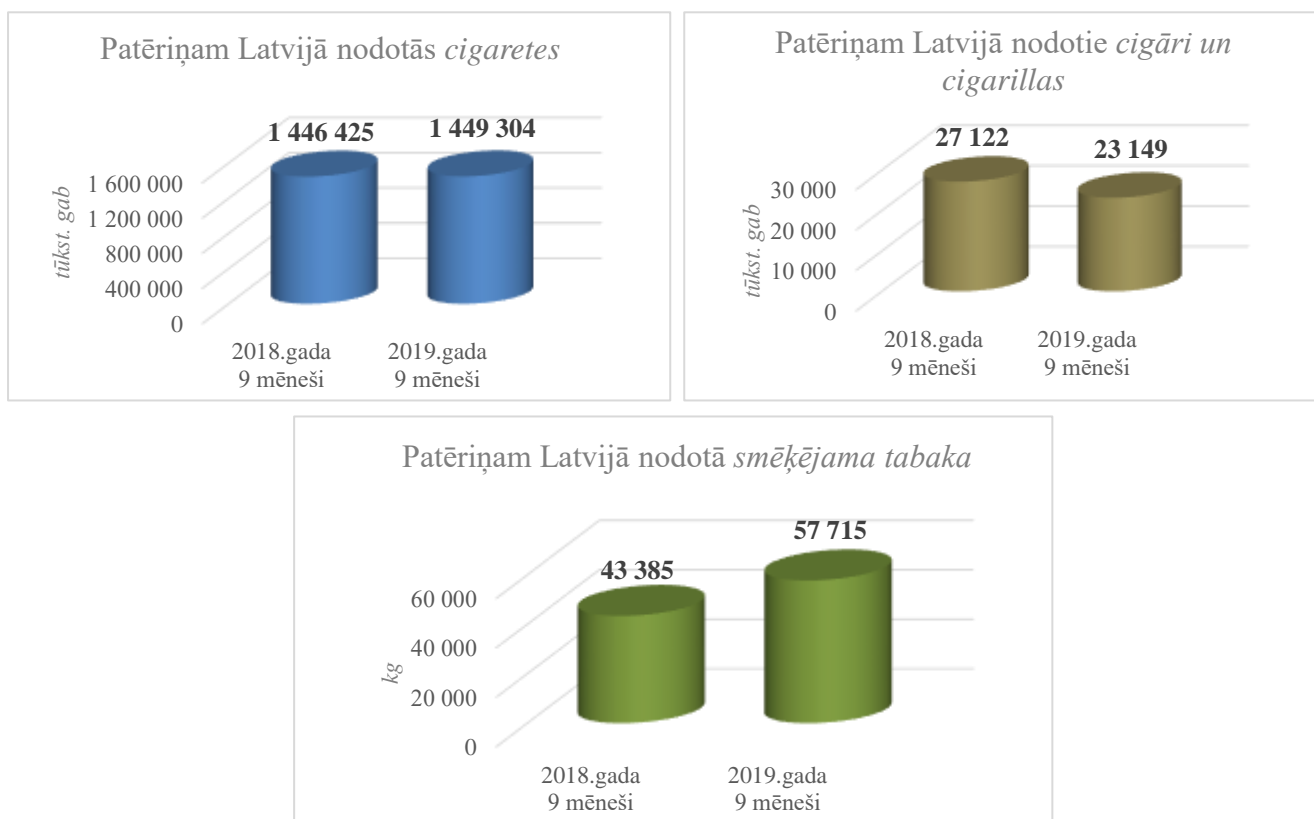
Detalizētu informāciju par naftas produktu (degvielas) aprītes rādītājiem, aprēķināto akcīzes nodokli sadalījumā pa degvielas veidiem, lielākos komersantus un akcīzes nodokļa likmju izmaiņas skatīt pielikumā Degvielas aprīte.

➤ *Tabakas izstrādājumi*

Vislielāko īpatsvaru no iekasētā akcīzes nodokļa par tabakas izstrādājumiem veido cigaretes – 2019.gada 9 mēnešos 96 % no kopējās aprēķinātās akcīzes nodokļa summas par tabakas izstrādājumiem veido aprēķinātais akcīzes nodoklis par cigaretēm¹.

2019. gada 9 mēnešos patēriņam Latvijā nodoto cigarešu skaits maznozīmīgi ir pieaudzis par 0,2% (skat. 5.attēlu). Latvijas patērētāju vidū popularitāti joprojām saglabā ”WINSTON” un ”L&M”, trešo pozīciju ieņem ”MARLBORO” markas cigaretes.

5.attēls

2019. gada 9 mēnešos samazinājies patēriņam Latvijā nodotais cigāru un cigarillu apjoms – par 15% mazāks apjoms kā 2018.gada attiecīgajā periodā, savukārt par 33% palielinājies smēķējamās tabakas apjoms (skat. 5.attēlu). Apkopotais rādītājs par smēķējamās tabakas apjomu ietver gan smalki sagrieztu tabaku cigarešu uztīšanai, gan citu smēķējamo tabaku.

2018. gada martā pirmo reizi patēriņam Latvijā tika nodota karsējamā tabaka. Šī gada 9 mēnešos patēriņam nodoti 21,5 tūkst. kilogrami karsējamās tabakas.

Detalizētu informāciju par tabakas izstrādājumu aprīti skatīt pielikumā *Tabakas aprīte*.

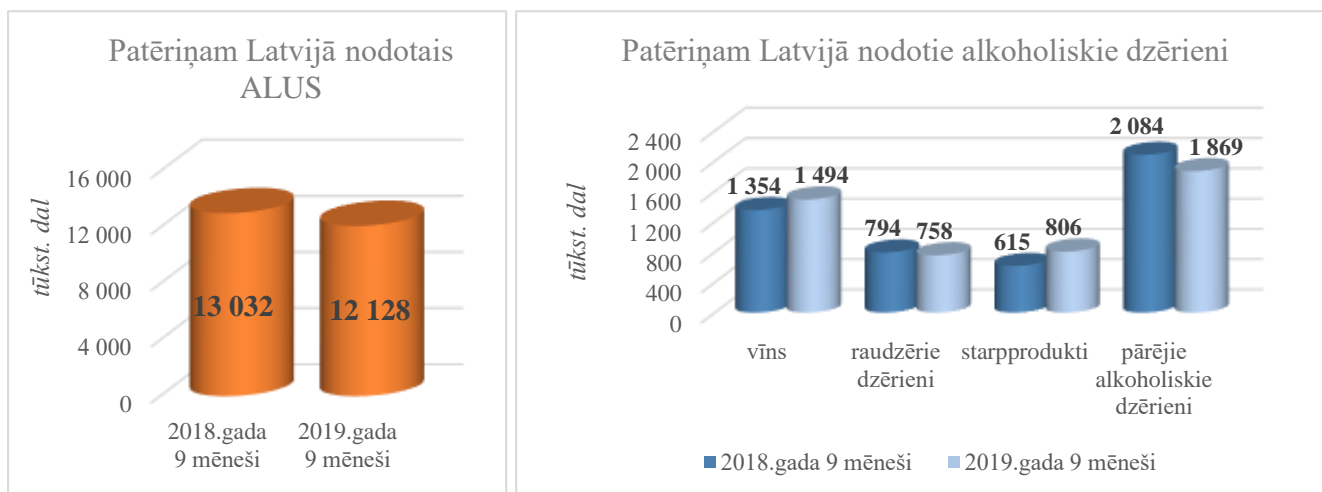
¹ Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķināto akcīzes nodokli

➤ *Alkoholiskie dzērieni un alus*

Patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu apjoms 2019.gada 9 mēnešos minimāli pieaudzis, savukārt alus apjoms, salīdzinot ar 2018.gada attiecīgo periodu, ir samazinājies. 2019.gada 9 mēnešos patēriņam Latvijā nodoti 4,9 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 2% vairāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā un 12,1 milj. dekalitri alus, kas ir par 7% mazāk kā 2018.gadā (skat. 6.attēlu).

Kopējā patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu struktūrā 2019.gadā vislielāko daļu sastāda alus (71%), savukārt degvīna un pārējo “spirtoto” dzērienu īpatsvars kopējā alkohola patēriņa struktūrā aizņem 11%. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā būtiski augstākas nodokļa likmes dēļ, pārējo alkoholisko dzērienu grupai ir dominējošā loma, nodrošinot 61% no nodokļa ieņēmumiem.

6.attēls

Kopumā 2019.gada 9 mēnešos Latvijā saražoti 4,1 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 8% vairāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā. Savukārt, Latvijā saražotā alus apjoms 2019.gada 9 mēnešos samazinās – saražoti 6,1 milj. dekalitru, kas ir par 4% mazāk kā iepriekšējā gadā. Arī no citām valstīm ievestā, importētā alus apjoms samazinājies par 7%.

2019. gada septembra beigās Latvijā bija:

- 91 mazā alkoholisko dzērienu darītava (licence alkoholisko dzērienu ražošanai izsniegta uz atvieglotiem nosacījumiem),

Mazajās alkoholisko dzērienu darītavās 2019.gada 9 mēnešos saražoti 8,2 tūkst. dekalitri alkoholisko dzērienu, no kuriem 90% dzērienu ietilpst raudzēto dzērienu grupā (2018.gada 6 mēnešos saražoti – 7,4 tūkst. dekalitri);

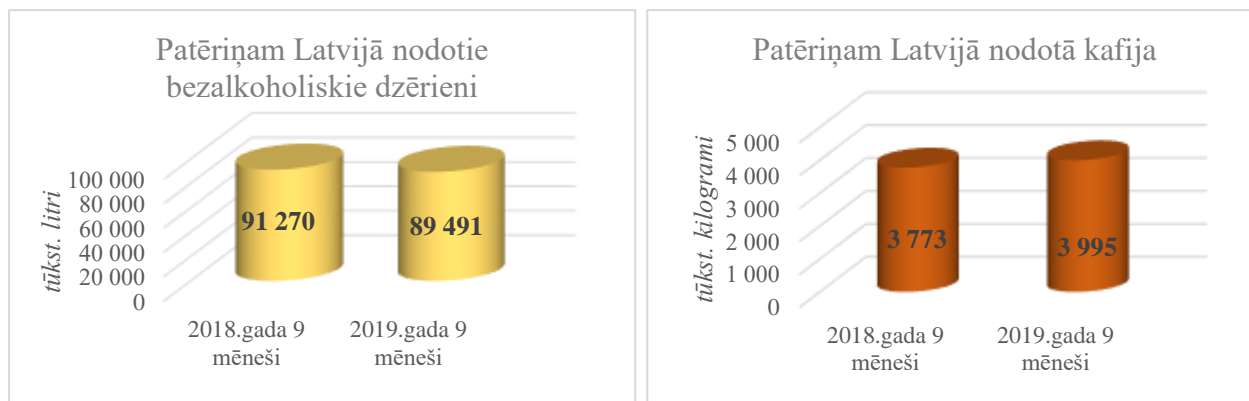
- 54 patstāvīgās mazās alus darītavas, kurās saražoti 1,7 milj. dekalitri jeb 28% no visa Latvijā ražotā alus apjoma.

Detalizētu informāciju par alkoholisko dzērienu un alus aprīti skatīt pielikumā *Alkohola aprīte*.

➤ *Pārējās akcīzes preces*

Latvijā akcīzes nodokli nacionālā līmenī piemēro dabasgāzei, kafijai, bezalkoholiskajiem dzērieniem un elektroniskajās cigaretēs izmantojamajam šķidrumsam.

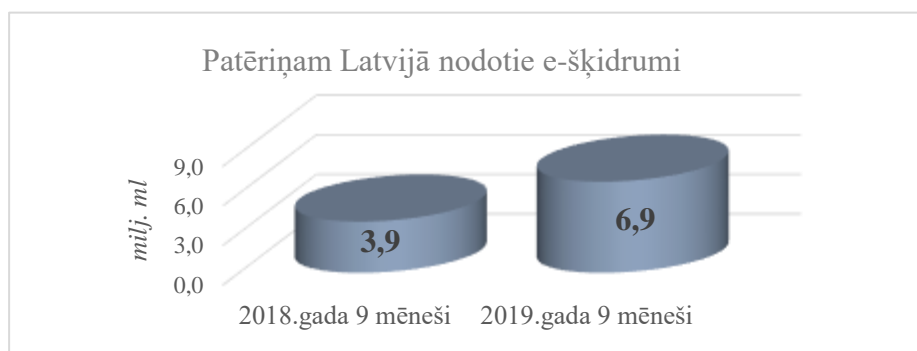
2019. gada 9 mēnešos *kafijas* apjoms, par kuru aprēķināts akcīzes nodoklis un kas uzskatāms par nodotu patēriņam Latvijā, ir par 6% lielāks kā 2018. gadā. Savukārt par 2% ir samazinājies patēriņam nodotais *bezalkoholisko dzērienu* apjoms (skat. 7.attēlu).

* Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Patēriņam nodoto *elektroniskajās cigaretēs* izmantojamo šķidrumu apjoms, kā arī aprēķinātais akcīzes nodoklis 2019.gada 9 mēnešos salīdzinājumā ar pērnā gada datiem strauji pieaudzis. Patēriņam Latvijā nodotais apjoms 2019.gada 9 mēnešos ir 6,9 milj. mililitri un tas ir par 3,0 milj. mililitriem vairāk kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. 2019.gada 9 mēnešos par patēriņam Latvijā nodoto elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu aprēķināta akcīzes nodokļa summa 223,8 tūkst. EUR apmērā, kas ir par 84,6 tūkst. EUR vairāk, kā 2018.gada 9 mēnešos.

8.attēls

* Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Gala patērētājiem nodotais *dabaszāzes* apjoms 2019.gada 9 mēnešos ir 10 623 milj. kilovatstundas. No minētā apjoma 9 267 milj. kilovatstundas nodotas gala patērētājiem izmantošanai par kurināmo, 655 milj. kilovatstundas – izmantošanai par kurināmo rūpnieciskai ražošanai, 1,5 milj. kilovatstundas – izmantošanai par degvielu un 701 milj. kilovatstundas nodotas gala patērētājiem izmantošanai mērķiem, kuriem paredzētā dabaszāze netiek aplikta vai tiek atbrīvota no akcīzes nodokļa.

Detalizētu informāciju par pārējo akcīzes preču (t.sk. kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās cigaretēs izmantojamie šķidrumi un dabaszāze) aprīti skatīt pielikumā *Pārējo akcīzes preču aprīte*.

Sirija 67120167

Analītiskajā materiālā un pielikumos apkopota informācija no VID informācijas sistēmās iesniegtajiem pārskatiem uz datu apkopošanas brīdi. Informācija turpmākajās publikācijās var tikt precizēta.